

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА
Біолого- екологічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

М.В. Поляков

«   » _____ 2018 р.

УЗГОДЖЕНО

Проректор

з науково-педагогічної роботи

В.А. Куземко

«   » _____ 2018р.

ПРОГРАМА

ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

для вступу на навчання за освітнім рівнем магістра
на основі освітнього ступеня бакалавра (освітньо-кваліфікаційного рівня
спеціаліста)

за спеціальністю 101 Екологія
(Освітня програма - Екологія)

(Спеціалізація відсутня)

Розглянуто на засіданні Вченої ради біолого-
екологічного факультету

від «29» січня 2018 р. протокол № 1

Голова вченої ради _____ (Севериновська О.В.)

Дніпро
2018

Укладачі програми:

1. Бобильов Юрій Петрович, доцент кафедри зоології та екології

Програма ухвалена

- на засіданні кафедри (кафедр):

1. зоології та екології від « 15 » січня 2018 р. протокол № 12

Завідувач кафедри Па (Пахомов О.Є.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

2. геоботаніки, ґрунтознавства та екології

від « 11 » січня 2018 р. протокол № _____

Завідувач кафедри ВМЗ (Зверковський В.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

3. на засіданні науково-методичної ради за спеціальністю 101 Екологія
від « 11 » січня 2018 р. протокол № 24

Голова Масюк (Масюк О.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

I. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Фахове випробування – форма вступного випробування для вступу на основі здобутого ступеня бакалавра, магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста, яка передбачає перевірку здатності до опанування освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей.

Результати фахового вступного випробування зараховуються для конкурсного відбору осіб, які на основі ступеня бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) вступають на навчання для здобуття ступеня магістра. Приймальна комісія університету допускає до участі у конкурсному відборі осіб, які за результатом фахового вступного випробування отримали не менше 40 балів за шкалою від 0 до 100 балів.

Програма фахового випробування для вступу на навчання за освітнім рівнем магістра за спеціальністю 101 Екологія, (Освітня програма - Екологія) містить питання з таких *нормативних* навчальних дисциплін природничо-наукової та професійної підготовки бакалавра за напрямом підготовки:

1. Загальна екологія (та Неоекологія),
2. Моніторинг довкілля
3. Урбоекологія
4. Екологічна експертиза
5. Економіка природокористування

II. ПЕРЕЛІК ТЕМ, З ЯКИХ ВІДБУВАЄТЬСЯ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНИКА

1. Загальна екологія (та Неоекологія).

Тема 1. Екологія в системі природничих, соціальних та технічних наук.

Тема 2. Структурно-функціональна організація біосфери.

Тема 3. Основні положення аутоекології (факторіальної екології).

Тема 4. Основні положення демекології (популяційної екології).

Тема 5. Основні положення синекології (теорії екосистем).

Тема 6. Основні положення біосферології (глобальної екології).

Тема 7. Основні положення неоекології (мегаекології).

Тема 8 . Прикладні аспекти сучасної екології.

Тема 9. Соціальна екологія та екологія людини.

Тема 10. Концепція екологічної безпеки України

Тема 11. Концепція стійкого розвитку – основна екологічна стратегія розвитку світової економіки

Тема 12. Міжнародне співробітництво в галузі охорони навколишнього середовища.

2. Моніторинг довкілля

Тема 1. Загальні уявлення про систему моніторингу навколишнього природного середовища.

Тема 2. Види систем моніторингу та їх ієрархічні рівні.

Тема 3. Нормативно-правове, методичне, метрологічне, технічне та програмне забезпечення здійснення моніторингу навколишнього середовища.

Тема 4. Об'єкти моніторингу. Суб'єкти моніторингу та їх функції.

Тема 5. Моніторинг атмосфери.

Тема 6. Моніторинг гідросфери.

Тема 7. Моніторинг літосфери, біологічних ресурсів та біологічного різноманіття.

Тема 8. Моніторинг у сфері поводження з відходами.

Тема 9. Система екологічного менеджменту.

Тема 10. Класифікація методів вимірювань складу та властивостей різних компонентів навколишнього середовища.

Тема 11. Методика проведення вимірювань складу властивостей різних компонентів навколишнього середовища.

Тема 12. Моніторинг довкілля в галузі.

3. Урбоекологія

Тема 1. Урбанізація, її чинники, тенденції та наслідки стосовно довкілля і людини.

Тема 2. Урбанізоване довкілля та його компоненти.

Тема 3. Місто як урбогеосоціосистема.

Тема 4. Роль людини в урбогеосоціосистемі.

Тема 5. Геологічне, повітряне, водне середовище міста.

Тема 6. Забруднення урбанізованого довкілля.

Тема 7. Ґрунти і клімат міста.

Тема 8. Міська біота: склад, структура, адаптації.

Тема 9. Біогеоценотичний покрив міста.

Тема 10. Типологія антропогенних ландшафтів урбанізованих територій.

Тема 11. Ландшафтно-екологічна основа міста.

Тема 12. Міське господарство та його вплив на компоненти довкілля.

Тема 13. Екологічне значення управління процесом контролю урбанізації.

Тема 14. Містобудівельна екологія як наука.

4. Екологічна експертиза

Тема 1. Поняття екологічної експертизи. Мета, завдання та призначення екологічної експертизи.

Тема 2. Види екологічної експертизи. Особливості нормативно-правового регулювання екологічної експертизи в Україні.

Тема 3. Порядок участі громадськості в державній екологічній експертизі.

Тема 4 . Державне регулювання та управління в галузі екологічної експертизи. Принципи оцінок впливу господарської діяльності на НПС

Тема 5. Статус експерта екологічної експертизи.

Тема 6. Порядок проведення та економічний механізм здійснення екологічної експертизи..

Тема 7. Методологія екологічної експертизи.

Тема 8. Процедура проведення екологічної експертизи.

Тема 9. Методи проведення екологічної експертизи різних типів об'єктів.

Тема 10. Поняття «Оцінка впливів на навколишнє середовище (ОВНС)».

Мета і задачі ОВНС.

Тема 11. Методи, методологія, загальні принципи екологічних експертиз.

Тема 12. Методи оцінки впливів на природне навколишнє середовище.

Тема 13. Методи оцінки впливів на навколишнє соціальне середовища.

Тема 14. Природоохоронні заходи: ресурсозберігаючі, захисні.

Тема 15. Заява про екологічні наслідки діяльності .

5. Економіка природокористування

Тема 1. Економічні аспекти використання природних ресурсів та проблеми забруднення.

Тема 2. Основні концепції природокористування й охорони навколишнього середовища.

Тема 3. Природні фактори і соціально- економічний розвиток.

Тема 4 . Підходи до економічної оцінки природних ресурсів.

Тема 5. Ресурсозбереження як екологічно орієнтована діяльність.

Тема 6. Екологізація економіки. Принципи державного регулювання охорони навколишнього середовища.

Тема 7. Економічна ефективність природоохоронної діяльності.

Тема 8. Економічний збиток від забруднення навколишнього

Тема 9. Еколого-економічний аналіз господарської діяльності .

Тема 10. Оцінка ефективності ресурсозбереження. Складання та вибір інструментів впливу екологічної політики.

Тема 11. Фінансово-економічний механізм охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів.

Тема 12. Екологічний менеджмент на підприємстві.

Тема 13. Екологічний маркетинг.

Тема 14. Становлення концепції сталого розвитку України.

Тема 15. Міжнародне співробітництво в області охорони довкілля

ІІІ. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

До навчальної дисципліни № 1 «Загальна екологія (та Неоекологія)»

Основна

1. Екологія: Базовий підручник для вузів / Під ред. О.Є. Пахомова /Бобильов Ю.П., Бригадиренко В.В., та ін./ – Харків, «Фоліо», 2014. -668 с
2. Кучерявый В.П. Екологія. — Львів: Світ, 1999. — 360 с.
3. Мельник Л.Г. Основи стійкого розвитку. – Суми: Університетська книга, 2006. – 325 с.
4. Білявський Г.О., Падун М.М., Фурдуй Р.С. Основи загальної екології. – К.: Либідь, 1995. – 368 с.
5. Огурцов А.П., Мамаев Л.М., Волошин М.Д. та ін. Сучасний стан навколишнього середовища промислового міста та шляхи його покращання. — Дніпродзержинськ: 1994. - 363 с.
6. Шевчук В.Я., Саталкін Ю.Н., Білявський Г.О. та ін. Екологічне управління/ Підручник .- К.: «Либідь», 2004. – 432 с.

Додаткова

1. Бобильов Ю.П. Охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування.: Метод. вказ. /Ю.П. Бобильов. – Д: «Оксамит-Текс», 2015. -103 с.
2. Екологія. Робочий зошит. Практикум. Завдання та рішення: Навч. посібн. - Д: Ліра М, 2013. – 88с.
3. Бобильов Ю.П. Екологічна оцінка. Базовий варіант: Навч. посіб. /Ю.П. Бобильов. – Д: «Оксамит-Текс», 2016. -71 Моніторинг довкілля / Під ред. В.М. Боголюбова. – Вінниця: ВНТУ, 2010. – 232 с.
4. Гирусов Э.В. и др. Экология и экономика природопользования. – М.: Закон и право. ЮНИТИ, 1998. – 455 с.
5. Нестеров П.М., Апаев Н.М. Рыночная экология. – М.: ЮНИТИ, 1996. – 209 с.
6. Нестеров П.М., Нестеров А.П. Экономика природопользования и рынок. – М.: Закон и право. ЮНИТИ, 1997. – 410 с.
7. Радкевич В.А. Экология. – Мн.: Высшая школа, 1998. – 159 с.
8. Шилов И.А. Экология. – М.: Высшая школа, 1998. – 512 с.
9. Петров К.П. Общая экология: Взаимодействие общества и природы. – СПб: Химия, 1998. – 352 с.
10. Одум Ю. Экология: в 2-х томах. – М.: Мир, 1986. - Т.1 – 328 с. Т.2. – 367 с.
11. Бигон М., Харпер Дж., Таусенд К. Экология: в 2-х томах. – М.: Мир, 1989. - Т. 1. – 667 с. – Т.2. – 477 с.
12. Новиков Ю.В. Экология, окружающая среда и человек. – М.: Агенство «ФАИР», 1998. – 320 с.
13. Кормилицин В.И., Цицкишвили М.С., Яламов Ю.И. Основы экологии. – М.: МПУ, 1997. – 368 с.
14. Стадницкий Г.В., Родионов А.И. Экология. – СПб.: Химия, 1997. – 240 с.
15. Моисеев Н.Н. Судьба цивилизации. Путь разума. — М.: Изд. МНЭПУ, 1998. — 226 с.

До навчальної дисципліни № 2 «Моніторинг довкілля»

Основна

1. Моніторинг довкілля / Під ред. В.М. Боголюбова. – Вінниця: ВНТУ, 2010. – 232 с.

2. Стратегічні напрями переходу України на засади сталого розвитку в контексті її інтеграції до Європейського співробітництва / Під ред. Е.В. Соботовича. – К.: Салютіс, 2005. – 44 с.
3. Моніторинг довкілля : Підручник / Микола Клименко, Алла Прищепя, Наталія Вознюк,. - К. : Академвидав, 2006. - 359 с.
4. Славов В.П., Войцицький А.П., Корж З.В. Нормування антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище: теорія та лабораторно-розрахунковий практикум: Навчальний посібник. – Житомир:2013.
5. Єремеев І.С., Дичко А.О. Моніторинг довкілля. Навчальний посібник для ВНЗ : 2016. -500с.
6. Моніторинг і методи вимірювання параметрів навколишнього середовища: Навчальний посібник/ Ісаєнко В.М., Лисиченко Г.В., Дудар І В., Франчук Г.М., Варламов Є.М. - К.: Книжкове видавництво НАУ, 2009,-316 с.
7. Моніторинг довкілля: Навчальний посібник/ Крайнюков О.М. - Х : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2009. - 176 с.

Додаткова

1. Про затвердження Державної цільової екологічної програми про ієднення моніторингу навколишнього природного середовища/ Постанова КМУ від 5 грудня 2007 р. №1376
2. Положення про державну систему моніторингу довкілля. Постанова КМУ від 30 березня 1998 р., № 391. Київ, 1998. - 7с.
3. Моніторинг довкілля: Підручник /В.М. Боголюбов, М.О.Клименко, В.Б. Мокін та ін.; за ред.. В.М. Боголюбова і І . А.Сафранова. - Херсон: Грінь Д.С., 2011. - 530 с.
4. Екологічне законодавство України: збірник законодавчих актів. - Харків: Екоправо-Харків, 2002. - 444 с.
5. Збірник тестових завдань перевірки залишкових базових знань з нормативних дисциплін освітньо-професійної програми підготовки фахівця. - Одеса: 2011. - 265 с.
6. Израэль Ю.А. Экология и контроль состояния природной среды и нм и их решения. - М.: Гидрометеоздат, 1984.

До навчальної дисципліни № 3 «Урбоекологія»

Основна

1. Кучерявий В.А. Зеленая зона города. – К.: Наукова думка, 1981. – 247 с.
2. Кучерявий В.А. Природная среда города. – Львов: Вища школа, 1984. – 144 с.
3. Кучерявий В.П. Екологія. – Львів: Світоч, 2000. – 500 с.
4. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць. – Львів: Світ, 2008. – 456 с.
5. Кучерявий В.П. Урбоекологія. – Львів: Світоч, 1999. – 359 с.
6. Кучерявий В.П. Фітомеліорація. – Львів: Світ, 2003. – 540 с.

Додаткова

1. Бобильов Ю.П. Урбоекологія. Самостійна робота. Частина 2. [Текст]:метод. вказ. – Д: «Оксамит-Текс», 2016. -55 с. /Ю.П. Бобильов. – Д: «Оксамит-Текс», 2016. -55 с.

2. Бобильов Ю.П. Урбоекологія. Лабораторні роботи: навч. посіб. /Ю.П. Бобильов. – Д: «Лири-М», 2014. 99с.
3. Владимиров В.В. Урбоекологія. – М.: МНЭПУ, 1999. – 204 с.

До навчальної дисципліни № 4 «Екологічна експертиза»

Основна

1. Артамонов Б.Б., Міронова Н.Г. Екологічна експертиза: Навчальний посібник. - Львів: Новий Світ-2000, 2012. - 142 с.
2. Екологічна експертиза: Право і практика / За ред. Андрейцева В.І., Пустовойта М.А. - К.: Урожай, 1992. - 208 с.
3. Екологічне право України. Академічний курс: Підручник/ Ред. Ю.С. Шемшученко. - К.: Юридична думка, 2005. - 848 с.
4. Нехорошков В.П., Попова Н.Д. Екологічна експертиза матеріалів ОВНС (оцінки впливів на навколишнє середовище). Посібник до практичних занять - ОДАХ, Одеса, 2011 р. - 46 с.
5. Екологічна експертиза: Навчальний посібник/ Баглей О.В., Сорочан В.В. - Чернівці: Рута, 2007. - 128 с.
6. Закон України «Про екологічну експертизу» (зі змінами 2000, 2003, 2007, 2009, 2011, 2012 рр.) - Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, N 8 - 54 с.
7. Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності" від 17.02.2011 № 3038-VI
8. ДБН А.2.2-1-03. Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд. Основні положення проектування. - К.: Держкомбу- дарх, 2004. - 20 с.

Додаткова

1. Мусієнко М.М., Серебряков В.В., Брайон О.В. Екологія. Охорона природи. Словник-довідник. – К.: Знання, 2002. – 551 с.
2. Клименко Л.П. Техноекотогія. – Миколаїв: Вид-во МФ НаУКМА, 2000. – 304 с.
3. Запольський А.К. Водопостачання, водовідведення та якість води. – К.: Вища школа, 2005. – 671 с.
4. ДБН А.2.2-1-2003. Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд
5. Джигирей В.С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища. – К.: Знання, 2002. – 203 с...
6. Екологічна експертиза. Практикум: навч. посіб. /Ю.П. Бобильов. – Д: «Лири-М», 2014. 77с.
7. Оцінка впливу: Навч. посіб. /Ю.П. Бобильов. – Д: «Оксамит-Текс», 2015. -77 с.
8. Основи екологічної оцінки [Текст]:навч. посіб. /Ю.П. Бобильов. – Д: РВВ ДНУ, 2013. 326с.
9. Екологічна оцінка. Робочі проекти: Навч. посіб. /Ю.П. Бобильов. – Д: «Оксамит-Текс», 2016. -86 с.

До навчальної дисципліни № 5 «Економіка природокористування»

Основна

1. Основи екології. Екологічна економіка та управління природокористуванням / За ред. Л.Г. Мельника, М.К. Шапочки. – Суми: Університетська книга, 2005. – 759 с.
2. Екологія: Підручник для вузів / Ю.П. Бобильов, В.В. Бригадиренко, В.Л. Булахов, В.А. Гайченко, В.Я. Гассо, Я.П. Дідух, А.В. Івашов, В.П. Кучерявий, М.С. Мальований, Л.П. Мицик, О.Є. Пахомов, Й.В. Царик / Під ред. О.Є. Пахомова. – Харків: Фоліо, 2015. – 598 с
3. Охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування. [Текст]: Метод. вказ. /Ю.П. Бобильов. – Д: «Оксамит-Текс», 2015. -103 с.
4. Бобильов Ю.П. Економіка природокористування. Методичні матеріали [Текст]: – Д: -71 с.
5. Бобильов Ю.П. «Економіка природокористування.Управління»: навчальний посібник - Д: РВВ ДНУ, 2011. - 332 с.
6. Бобылев С.Н., Ходжаев А.Ш. Економіка природокористування: Учебное пособие. - М.: ТЕИС, 1997.
7. Гирусев Э.В. и др. Екологія и экономика природокористування: Учебник для вузов. — М.: ЮНИТИ, 2002..
8. Голуб АА, Струкова Е.Б. Економіка природних ресурсів: Учебник для вузов. М.: Аспект-Пресс, 1998.
9. Методичні матеріали : Економіка природокористування : / Ю.П. Бобильов – Д:«Оксамит-Текс», 2014. -71

Додаткова

1. Холина В.Н. Основы экономики природопользования. – СПб.: Питер, 2005. – 672 с.
2. Тітенберг Т. Економіка природокористування та охорона навколишнього середовища / Пер. з англ. К.В. Папенова. – М.: ОЛМА-Пресс, 2001. – 643 с.
3. Шевчук В.Я., Саталкін Ю.Н., Білявський Г.О. та ін. Екологічне управління/ Підручник .- К.: «Либідь», 2004. – 432 с.
4. Екологія і закон. Екологічне законодавство України. У 2 кн./ Відп. Ред. В.І.Андрійцев.- К.: Юрінком Інтер, 1997
5. Андрейцев В.І. Екологічне право.- К.: Вентурі, 1996
6. Природно-ресурсное право. Особенная часть. Учебное пособие для вузов.- Харьков. – Вища школа, 1987.- 270 с.
7. Вайцеккер Э. Фактор четыре. Новый доклад Римскому клубу / Вайцеккер Э., Ловинс Э., Ловинс Л. - М.: Akademia, 2000.
8. Данилов-Данильян В. И. Экологический вызов и устойчивое развитие / В. И. Данилов-Данильян, К. С. Лосев. - М.: Изд-во МНЭПУ, 2000. -352 с.
9. Данилишин, Б. М. Економіка природокористування : підручник / Б. М. Данилишин, М. А. Хвесик, В. А. Голян. - К.: Кондор, 2010. - 465 с.
10. Дейлі Г. Поза зростанням. Економічна теорія сталого розвитку ; пер. з англ: / Г. Дейлі - К.: Інтелсфера, 2002. -312 с.

IV. СТРУКТУРА ВАРІАНТУ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Кожний варіант фахового вступного випробування містить **50** тестових питань, зміст яких стає відомим вступнику лише при отриманні варіанту випробування.

Варіант складається із завдань таких форм:

- 1) Питання на обрання вірної відповіді – до кожного питання надаються чотири варіанти відповіді, з яких вступник має обрати одну, зробивши відповідну позначку;

Розподіл питань у кожному варіанті:

- за формою завдань

№ з/п	Форма завдання	Кількість одиниць у варіанті
1	Питання на обрання вірної відповіді	50
	Усього	50

- за темами навчальних дисциплін

№ з/п	Зміст питання	Кількість одиниць у варіанті
1	За темами навчальної дисципліни № 1 «Загальна екологія (та Неоекологія)».	10
2	За темами навчальної дисципліни № 2 «Моніторинг довкілля».	10
3	За темами навчальної дисципліни № 3 «Урбоекологія».	10
4	За темами навчальної дисципліни № 4 «Екологічна експертиза».	10
5	За темами навчальної дисципліни № 5 «Економіка природокористування».	10
	Усього	50

V. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

Оцінка за відповідь на кожне питання варіанту фахового вступного випробування може набувати одного з двох значень:

максимального значення кількості балів –2 за вірні відповіді,

мінімального значення (0 балів) – за невірні відповіді.

Розподіл максимальної кількості балів за відповіді на завдання різної форми наведений у таблиці:

№ з/п	Форма завдання	Максимальне значення, кількість балів	Максимальна кількість балів, яка може бути набрана за виконання завдань певної форми
1	Питання на обрання вірної відповіді	2	$50 \cdot 2 = 100$
	Усього		100